

Megjelenik minden nap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft., félévire 6 ft., év-
negyedre 3 ft. o. ó.Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresz-
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
mok is kaphatók.Szerkesztői szállás: belső-társaság 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOSZVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr
s egyszeri beiktatás után 30 kr. belyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadóhivatal-
ban, Demjén László könyv- és Keresztély Pál papir-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca
60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-
or-Markt 11. sz.) Oppel Alajos (Wollzeile 22.
sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt, Seiler-
straße 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.
Nyitólírt okk: sora után 20 kr. előleg be-
küldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előzetések s hirdetési díjak a vidékről a
szerkesztőséghez küldendők be.

A balközép megfogalmazása.

(Ss.) Ö felsége loyális ellenzékének lapjai-
ban nem egyszer olvastuk: ekkor és ekkor bom-
lik fel a Deák-párt, sőt azt is, hogy ez, ellenzéki
szempontból olyannyira várt és óhajtott politikai
esemény, már be is következett. Ma-holnap meg-
kezdődnek országgyűlési a képviselőválasztások, a
nélkül, hogy a jobbparti többség sorai ritkulnának,
avagy a közeli erőpadás előjeleit észlelhetnők. Ez
ugyan nagy baj lehet ellenzékünk névére; de hát
ő az oka, hogy eddigelé nem nyílt ut egy új
reformpárt alakulására, megtömrülésére.

Azt mondják: a baj soha sem jár egyedül;
politikai életünk folyama újabb is, erőteljes ta-
nuságot. Leginkább tapasztalhatjuk ezt azok, kik a
meyer negatív pályáját tartották; kik a jótékony
ellenzékeskedés szerepét összeházták a meddő
akadémikusodással. Ma, az elhatározó pillanat
közéledténél veszik észre, mily távol vannak a
biztosnak hitt parlamenti győzelemtől, s hogy
semmi se lett a megígért deákparti sza-
kadásból, mely közé oly szépen, elhelyezkedhe-
tett volna a Tisza-párt: a vörösbáronyos támlá-
nyokba, a többség büszkén lengő zászlója alá.

Vannak (vigasztalásul) a pártok s így az el-
lenzék közt is olyan vezérleírások, kiket „a hívek
közé a leghívebbek” nek nevezhetünk; ezek „tör-
rik-szakad” nem tágitanak. Balközépünk ily férfiút
bírád Gáborban, ki magát ugyan közharcos-
nak vallja, bár beillik vezérnek is; ő hiva marad
továbbra is a Tiszapártnak, a negatív eddigi po-
litikájának, így nyilatkozik a „Hon”-ban és „El-
lenőr”-ben.

Amde ellenzékünk tagjai nem mindnyájan
hajlandók a közjogi ostrom sikertelen művének to-
vább folytatására vállalkozni.

A balközépi Prónay J. már egy éve rópra-
tában kimondá, hogy el kell fogadni az 1867-es
kiegyezés közjogi alapját s kettőzetett erővel
kell hozzálatni a reformhoz, az ország anyagi
és szellemi erőinek sokszorozásához.

Ez rövid egy program, de érthető, józan
előrelátásról tanuskodik. Tulajdonképp ismétlése,
hangzótatása nagy Széchenyi politikájának; mert
egy anyagilag és szellemileg megerősödött nem-
zetnek nemcsak könnyebb az állami függetlenség
hiányzó biztosítékait megszerezni, de azok szint-
egy önként hullanak ölébe, természetesen a me-
gett üdvös munka gyümölcseiként.

A józan számítás és előrelátás, a szakadatlan
munkásságra utaló, kétoldalú, nemzeti erőfejlesz-
tési politikája mind tagabb térben viszhangzik az
eddig ellenzékiek által dominált törvényhatóságok-
ban is. Ez nagy baj lehet a meyer tagadás híveire,
mestereire; de kiszámíthatlan haszon a nemzetre,
örömhír az országra nézve.

Közelebből a balközép egyik híve, gr Ká-
rolyi Ede adott programot választott. Nagy
részt út ez a balközép pártfala. Betekinthetünk a
negatív belerődésbe, hol még érdekesebb meglepé-
sekre találunk. Azt így is látjuk, hogy a balközép
táborából vonulnak: jobbra s szélbalra; mi lesz
még a választási nagy actusnál, ha csak még két
ilyen balközépi felszólalást érünk meg, minő a Ká-
rolyi, a Prónayé?

Károlyi a politikai arenán nem tartozik a leg-
utolsó párttagok közé, s így valószínű, hogy pro-
gramjában kifejtett nézetait többen is osztják a
balközép soraiban.

A nemes gróf programja bevezetésében
nyíltan elismeri, hogy az 1867-ki kiegyezési alap
a tények hatalmától fogva „most nem változtat-
ható”; hogy az ellenzék azt „mindannyiszor siker-
telenül ostromolta”, s e mellett az „általános
szükségességek elismert reformok” is leszavaztat-
tak. Ideje — ugymond — az állami erő kifejlődé-
sét elszívásztó közjogi harcuknak véget vetni, me-
lyet nemzeti és társadalmi kérdések új bonyo-
dalmakkal növelhetnek; ideje a veszélyt felismerni,
a drága időt felhasználni arra, hogy összpontosí-
tott erővel készülhessen a nemzet a jövő nagy
eseményekre, nehogy államunk egységét fenyegető
elleneink e belicriszt önhasznukra kizsákmányol-
hassák, s végre a két huzalkodó fél közt egy har-
madik örvendezzen.

Károlyi találó párhuzamot von az angol és
magyar pártviszonyok közt. Angliában wighek és
toryk ugyanegy alkotmányalapon állnak, csak
belreform és egyes külpolitikai kérdések képeznek
között váltalat: nálunk az ellenzék egy része az
1867-ki kiegyezésnek legelső betűjét is megta-
gadja; a balközép ugyan elismeri az 1867-ki
pactum törvényességét, de minden alkalommal
hangsúlyozza, hogy mihielyt többségre jutna, eltö-
rölné azt. Ez uton soha sem fogjuk nemzeti
függetlenségünket kivívni.

Angliában az oppositio győzelme valamely
belreform valóztatására szolgál; nálunk az ellenzék
elvei csak egy mindent koczka tevő forradalom
utján lennének megtestesíthetők. Többségre ugyan
juthatna békés uton is; de ekkor vagy elveit kel-
lene megtagadnia, vagy reábirni a Felséget arra,
hogy mindent megváltoztasson. Ezt jelenleg el-
érni nem lehet, s ha lehetne, mit mondana a má-
sik szerződő fél, Ausztria? de mit Európa? A par-
lamentet fel kellene oszlatni, mi rőppant izgatott-
sággal járna; felbátorítaná a nemzetiségiek elsa-
kadási viselkedését; sőt a keleti kérdést is össze-
bonyolítaná; elleneinké tehetné ez utóbbi azo-
kat, kik hazánkban erős támaszt és nem belvillan-
gásba esett országot kell, hogy lássanak. Ezért
Károlyinak meggyőződése az, hogy hazánk füg-
getlenségét a balközép által kijelölt uton el-
érni nem lehet; sikertelenség vagy forradalom
közé kellene választani. Azonban, ha az európai
jelen viszonyokat kellően felhasználjuk, ha szellemi
és anyagi erőinket sokszorozzuk — ezelt érhetünk.

Fogadjuk el — ugymond — az 1867-ki
alapot! A reformok terén vivjük ki a nemzet leg-
hőbb óhajtatást; tegyük eleget legégetőbb szük-
ségeknek; mindezt mérséklet és kitartással elér-
hetjük.

Két ut áll előttünk — így szól a nemes gróf
— vagy az egész balközép pártal a többséggel, s
abba beleolvad azonnal, érvényre juttatván belre-
formokat illet elveinek nagy részét; — vagy, ha
ez nem sikerül, alakít egy „független középpártot.”

Károlyi e párt programját — saját elvei és
felfogása szerint — így formulázta:

Az 1867-ki államjogi alapot elfogadjuk,
magára tesszi; a kitűzött határidő alatt, ha lénye-
ges változások be nem állanak, csak ennek ke-
retén belül törekszik a hazai ügyek fejlesztésére
fentartván magának azt, hogy azon idő leteltével
saját elveit törekedjék valóztatni. A kiegyezés idő-
höz nem kötött pontozatait illetőleg, csak a másik
fél beleegyezésével hoz javaslatba lényeges válto-
zásokat; ha csak Lajthán túl nem szűnnék meg az
alkotmányosság, vagy nem szűntetnék meg a pa-
ritás — ekkor állólag gondoskodnék a haza
jólétét biztosító változtatásokról.

Pénzügyeinkben előkészítendő a magyar
önálló bank felállítása; ha a bécsi bank az ország
hitelszükségeit eleget nem tesz, s erre garan-
tiákat nem ad — azonnal hozzá kell látni a bank
alapításhoz. Legyen adóreform, igazságosabb
adókulcs szerint; a monopólium törlésének el,
más jövedelmi forrásokkal pótoltatván.

Véderőnköt illetőleg a honvédség láttassék
el mindennemű szakcsapatokkal; a honvéd tör-
vény hiányai pótoltatassanak, úgy, hogy a nemzeti
véderő teljes biztosítéka legyen államunk épségé-
nek, biztonságának.

Reformügyeink közt elől említi fel a nemes
gróf: a személy és vagyon biztonságot, a szellemi
fejlődés és népművelés gyümölcseinek hasznosítá-
sát, az intelligencia biztosítását, a durva erő és az
aldemocrata ellenében.

Szabadelvű törvények által fejlődjék az or-
szág; legyen vallási egyenjóság; a felekezetek
kebeli önkormányzata biztosítandó; az állam csak ott
és akkor vegyüljön belügyeikbe, ha a közérkölcset,
vagy magát az államot fenyegetnek.

Károlyi e programot azon meggyőződéssel
adta ki, hogy azt holnap már egy párt fogja
zászlójára írni, nemcsak az ő választó kerületé-
ben; mert szilárd hite, hogy ideje a nemzetnek
minden erejét összefogni, hanem akarja ma-
gát szélsőségek által örvénybe sodortatni.

A nemes gróf, mint programja bevezetéséből
látjuk — a két parlamenti párt fusióját ép a bal-
közép pesti párt-conferentiáján akarja megkísérteni;
ezért mondók cikkünk elején, hogy a balközép
megoszlatása bekövetkezett.

Alig bízhat, hogy az egész balközép reá tér-
jen a Károlyi által jelzett utra, tanúsítja ezt Várady
legújabb nyilatkozata is; de a felett sem kételked-
hetünk, hogy nem egyedül Prónay lesz a jelzett
program követője. Tehát meg lesz a bomlás. E
dologon mitsem változtat az, valjón a balközéptől
elválók a Deákpartba olvadnak-e, vagy külön
reformpárt-ként jelennek meg a parlamentben;
mindkét esetben csak használni fognak a szabad-
elvű átalakulásnak.

Összinté örömmel üdvözljük a Prónay-Ká-
rolyi kezdeményezést nem azért, hogy ez uton a
balközép erői fogynak — ezt csak egyszerűen
constatálni akartuk, — hanem, mert gyorsabban
fogunk haladni a reformokban, a minek oly
nagy szükségét érezzük mindenfelé.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Temesvár. A balközép értekez-
lete az 1867. XII. t. cz. módosításának
sürgetését elnapolandónak tartja, s
egész erejéből a valódi szabadelvű,
democraticus, a korszellem és az or-
szág szükségének megfelelő reformok
létesítésére kíván hatni. A Pesten tar-
tandó balközépi értekezletre ez érte-
lemben választattak meg: Misics, Nagy,
Paulovics, Strasser.

Bécs. Ö felsége elnöklete alatt
minisztertanács tartatott. Királyunk
20-án este Budára utazand.

Debreczen. A Deákpart tömö-
rül, már pártlap alapításán fáradozik.
E pártmozgalom nagy feltűnést okoz
a városban és vidéken.

Zágráb. Vancovich ujonnan ki-
nevezett báni helyettes megérkezett.

Cattaro. A törökök a montene-
groiakkal kötött egység daczára
Podgorizzánál és Spizzánál löszereket
halmoznak fel.

Legújabb táviratok.

Bécs, febr. 19. Az ifjú alkormánypártiak új
klub-alakítási kísérlete tagok hiányában meghe-
sült; az előkelőbb párttagok, mint Rechbauer egyenesen megta-
gadták a belépést. Az ifjak tehát ismét belépni kényse-
rűnek az alkormányklubba, és így le galább is 150 szá-
razat van biztosítva a „kényszerválasztási törvény szá-
mára.

A „Gaz. Trans.” visszaemlékezései.

A „Gaz.” egy különös vezércikk-sorozat közöl
legújabb számaiban. Például a 10-ik számban megem-
lékezik Hora-ról, „ki tüzzel és karddal akarta az urak
zsarnokságát megtörni”; a jobbágyság elviselhetlen szol-
gálati és adózási terheit emlegeti, azt sem feledve el,
hogy kötéllal fogták fiaikat katonának, „lánczaccal kötöt-
ték meg, mint ma a kutyákat.” A román nemességéről
elmondja, hogy „testtel, lélekkel magyar volt”; csupán
kiváltságaiért remegett. A sokszázados nyomás aléltá-
tette a román népet, nem látta a veszélyt, mely a nem-
zetet fenyegette, s nem tudta felismerni, mi védhetné
meg őt az ellen.

Ebből az alomból ébresztették fel Majoru Péter,
Sincuiu, Cichindealu, megintván a románokat arra,
hogy Romától származtak, s „nyelvök a világ ural-
kodójának nyelve.” De mindezeknél többet tett a ro-
mán nép ujjauszulésére Baritiu György, „a romá-
nok egyetlen, jeles publicistája”; az ő 1838-ban
alapított organumával a „Gaz. Trans.”-val. Ennek kö-
szönhetők azt, hogy 1842-ben Balázsfalva testületei
tiltakoztak azon igazságtalan törvények ellen, melyek
a román egyházba és valamennyi román iskolába a ma-
gyar nyelvet akarták behozni. Egyfelől a „Gaz.”, más-
felől Baritiu táplálták a román nemzeti érzelmek a ta-
nulók és a balázsfalvi intelligencia közt.

Itt fölemlíti az 1843-ban balázsfalvi professorok
ellen, Lemény püspöksége alatt folyt pert, melynek az
lett a vége, hogy többen elbocsáttattak. Ez alkalommal
nyilatkozott a román nemzeti érzelem, a „Gaz.” volt a
bajnok. A Balázsfalváról kitaszított ifjak, tanulók más
iskoláknál folytatták a román nemzeti apostoloskodást,
egyleteket alkottak, az irodalomban is működtek. Ezek
voltak az 1848. nemzeti mozgalom szerzői, vezetői, be-
töltői lettek a prefectusok, tribunok; ha ők nem lesznek,
a románoknak ismét idegen dicsőségért és érdekért kell
vala küzdeni. (A. Papiu Istoria rom.) Ők, míg a ma-
gyarok a gyors magyarizálásról gondolkodtak, s mig in-
telligens románok is oláhjuk magyarokról szóltak, gon-
doskodtak az eszközökről, melyekkel a nemzetet a meg-
semmisülés veszélyéből kiragadhatnák. Ezek adták meg
az irányt a „románizmus”-nak a magyarizálás ellen.
Ily állapotban találta 1848. a románokat.

A kolozsvári iparosegylet kebelében alakul-
nevelésügyi (1-ső) szakbizottságnak Böhm János építő-
mester, mint elnök vezetése alatt e hó 16-án este 6
órákor megnyílt gyűlése. Elnök felhívó-beszédében je-
lesen érinté, hogy, miután az ember célja általán az,
hogy minden természetis hajlamait és tehetségeit kifejtsé,
értelmét tudományokban és mesterségeikben művelje;
egész kifejlődésére vonatkozó célja pedig a nevelésben
áll, mely mint külön ágát magában foglalja az oktatást,
vagy tanítást — legelőszérűbbnek látná, ha a működési
tárgysorozatba leghamarább is a tanítványok miképpen
szükségelték a sikeresebb oktatása iránti elmélkedés vé-
tetnék fel.

Elnök indítványa helyesnek találtatván, tanácsko-
zás tárgyává tüzették ki.

Hosszas eszmecsere, s javaslatok után, tekintve több
előzetestületek elnökeinek azon panasztát, hogy a fenn-
álló vasárnapi iskolák nem kielégítők, mert a tanoncok

3—4 inasévek után sem képesek akár hányan nevéket
leírni, azon megállapodás jött létre, hogy mulhatatlanul
véteknél tervezetbe egy ipartanoda felállítását a felnőttek
részére; a szervezet, költségvetés stb. munkálata elké-
szítésére pedig egy 4 tagú kisebb bizottság választatnék
meg (az 4 tagból megalakul) A bizottság felkérést
egyszersmind arra is, hogy a vasárnapi iskolák javítása
érdekében is készítsen egy a főmeltóságú n. kir. minis-
teriumhoz a ker. és iparkamara újján felterjesztendő ja-
vaslatot.

Imre Ferencz a gyűlés folyamán egy tanügyi dol-
gozatot nyújtott be írásban, mely közökhajtás folytán lett
felolvasás után a most érintett bizottságnak adatott át. A
dolgozatban röviden érintve van az iparügy állása Ma-
gyarország, Felső-Ausztria és Amerika államaiban,
ajánlatik 4 osztályú ipartanoda felállítását.

A gyűlés örömjár közt 10 órákor oszlott el. A
jelen voltak közül alólirt, ki mint hallgató vett részt;
érintetlenül nem hagyhatja, hogy örömmel tölt kebelét
és nyugodtsággal foglalta el mindenki helyét, s már első
mozzanatában látszólagos jeleket tüntetett fel, melyek
mintegy újjal mutatták, hogy az azt alkotó tagok egy
közös célt tűznek, s annak elérésére valamennyien köz-
remunkálnak; a következményekből pedig elvitathatlanul
állíthatni, hogy a társaság fogalma, mely tartós visz-
onyokat tesz fel az emberek közt, az iparosegylet kebe-
lében napról-napra több életerőt fejt ki. Sz. A.

A kolozsvári kereskedelmi- és iparkamara föltérjesztése

a belyegzett kincstári váltó-úrlapok életbe-
léptetése ellen.

(Vége.)

De nagyobb városokon is számtalan eset fordulhat
elő, a mikor az illetők nem rendelkeznek váltóúrlappal
de azért a kedvező momentumot nem fogják elszalasz-
tani, a váltó megkésztül belyeg nélkül, s úgy is marad
mert az utánpótlásnak nincs lehetősége.

Megtörténik az is, hogy van váltóúrlap, de belyege
nem oly nagyságu, a minőt a váltó értéke igényel. Eddig
belyegjegyekkel ki lehetett pótolni a hiányt; a különböző
értékű belyegjegyek összletével elő lehetett állítani a
kívánt magasságu illetéket. A váltóúrlapokkal lehet-
lenné válik, mert két, sőt három úrlapot egyesíteni nem
lehet.

Az elősorolt, s ezekhez hasonló számtalan esetben
a váltók belyegzetlen maradnak; a felek azon remény-
ben, hogy perre nem kerül az ügy, tárczájukba rejtik az
ily váltót; s ha mégis per lesz belőle, a legtöbb fél szí-
vesebben fogja fizetni a büntetést, mint előzőleg feladás-
sal igyekeztek magát a büntetéstől mentesíteni. E mellett
épen a váltókövetelések azok, a melyeknek aránylag igen
csekély része jut törvényszék elé, s az üzletemberek szá-
mitásba veszi azt, hogy ha tíz váltóból kilenczénél meg
tudta kimélni a belyegilletéket, a tízedik után fizetendő
fokozott illetéket könnyen elbírja.

A belyegjegyek használata mellett az ily esetek
száma határozottan kevesebb volt. Az üzletemberek
könnyen elláthatták magukat a szokottabb belyegjegyek-
ből aránylagos mennyiséggel, a melyeket összetétel ál-
tal különböző magasságban alkalmazhattak; ha belyeg-
jegy nem volt kéznél, utólagosan elláthatták azzal a
váltót, s a visszaelés — merjük állítani — kevesebb volt,
mint lesz e törvény életbelépte után.

A váltók azon része — és e volt a legnagyobb —
a mely a pénzüzeteknél leszámítolás alá került, a
belyegilletéket eddig is megfizette, mert az intézetek nyílt
üzletvezetése mellett a kijátszás lehetlenné válik; azon
váltók azonban, a melyek a felek tárczájában maradnak,
a legtöbb esetben oly biztos üzletek következményei,
a melyek minden per nélkül lebonyolodnak, és így sem a
törvényszékek, sem pénzügyi hatóságok elő nem kerül-
nek, tehát a belyegre nézve nem is ellenőrizhetők. És
ha egyáltalán ki akarja valaki kerülni a belyegdíj fizet-
tést, az ily bizalmasabb üzleti összeköttetéseknel váltó
helyett egyszerű levél alakban vesz a tartozásról elismerő
iratot, épen úgy, mint jelenleg történik a tartozások ki-
egyenlítésénél; nyílt titok lévén, hogy a kereskedők
egymásnak nem nyugtázzák a kapott összegeket, csak
levélben ismerik el annak vételét. Ez okból sem tart-
hajuk szerencsés ötletnek a kereskedelmi forgalom ez
újabb akadályát, a mely épen tulszigoránál fogva képes
az ellenkező hatást idézni elő, mint a minőt attól a m.
pénzügyminiszterium vár.

Azonban tisztelettel hajolva meg az állam érdekei
előtt, a melyekért sok esetben az egyesek érdekeinek el-
kell nemülni, bátrak vagyunk e pénzügyi intézkedést
olyannak tartani, a mely több nyűgöt ver a forgalomra,
mint a mennyi haszonnal kínálkozik.

E tekintetben mindenképp felhozhatni hisszük
azon körülményt, hogy az önszegélyező egyletek leg-
többjénél e törvény ki sem vihető. Ez egyletek ugyanis
nem váltók leszámítolásával foglalkoznak, hanem maguk
állítják ki a váltót, a melyet a kölcsöntvevő tag elfogad.
E váltók egy juxta-könyvből metszetnek ki, és szelvé-
nyek az üzlet ellenőrzésére szolgálnak. Nem tudjuk

